

**RAPPORT
ONAANGEKONDIGD KWALITEITSONDERZOEK
MONTESSORISCHOOL KRALINGEN**

School : Montessorischool Kralingen
Plaats : Rotterdam
BRIN-nummer : 05WN
Onderzoeksnummer : 88240

Datum schoolbezoek : 5 september 2006
Datum vaststelling : 17 november 2006

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	5
2 KWALITEITSPROFIEL.....	7
Het kwaliteitsprofiel van Montessorischool Kralingen.....	7
3 BESCHOUWING	11
4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT.....	15

1 INLEIDING

Het onaangekondigd kwaliteitsonderzoek

Op 5 september 2006 bezocht de Inspectie van het Onderwijs Montessorischool Kralingen in het kader van een onaangekondigd kwaliteitsonderzoek. De inspectie voert deze onaangekondigde kwaliteitsonderzoeken uit als een pilot in het kader van de toezichtvisie van het kabinet, zoals uiteengezet in de nota "Minder last, meer effect". Het doel daarvan is de administratieve belasting voor de school tot een minimum te beperken. Tevens wil de inspectie haar werkwijze valideren door na te gaan of onaangekondigde kwaliteitsonderzoeken voldoende gegevens opleveren om tot vergelijkbare oordelen te komen als door middel van haar reguliere kwaliteitsonderzoeken (periodiek kwaliteitsonderzoek en jaarlijks onderzoek). Om dit te bewerkstelligen is geen vooraankondiging gedaan en zijn geen vragenlijsten toegestuurd of andere verzoeken aan de school gedaan, die met de organisatie van het onderzoek verband houden. Het onderzoek zelf is op school op zodanige wijze ingericht dat kwaliteitsgegevens zijn verzameld zonder verstoring van de dagelijkse werkprocessen en met een minimale last voor de schoolorganisatie.

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek beoordeelt de inspectie de kern van het onderwijs op de school. Het gaat hierbij om kernindicatoren die betrekking hebben op het aanbod, de onderwijstijd, het pedagogisch handelen van leraren, het didactisch handelen van leraren, de afstemming op de onderwijsbehoeften van leerlingen, de actieve en zelfstandige rol van leerlingen, het schoolklimaat, de begeleiding, de zorg, de resultaten en de ontwikkeling van leerlingen. Waar nodig of gewenst maakt ook de kwaliteitszorg deel uit van dit onderzoek. In de brochure 'Toezichtkader PO 2005' vindt u achtergrondinformatie over de indicatoren die de inspectie bij haar toezicht in ogenschouw heeft genomen. U kunt deze brochure downloaden van de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl.

Indien de school in het kader van zelfevaluatie over een bepaalde indicator of over een bepaald kwaliteitsaspect voldoende betrouwbare en valide gegevens heeft verzameld kan de inspectie besluiten om de oordelen uit de zelfevaluatie alleen te verifiëren en deze niet zelf opnieuw te onderzoeken. Zo sluit de inspectie niet alleen aan bij de specifieke situatie van de school, maar wordt de school bovendien niet onnodig belast.

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek heeft de inspectie tevens onderzoek gedaan naar de naleving van wettelijke bepalingen door de school.

De opzet van het onderzoek

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Analyse van documenten die betrekking hebben op schoolontwikkeling en zorg en begeleiding;
- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn of tijdens het schoolbezoek op tafel kwamen;
- Lesobservaties in twee groepen 1/2, twee groepen 7/8, een groep 3/4 en een groep 5/6.
- Gesprekken met de directie, de coördinatie leerlingenzorg en enkele leerlingen over de onderzochte indicatoren en de ontwikkeling en voornemens van de school met name op onderwijsinhoudelijk terrein;
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de kwaliteitsoordelen en de conclusies van het schoolbezoek besproken met de directie.

De inhoud van het rapport

Het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs levert een kwaliteitsprofiel op van de school (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 wordt een beschouwing gegeven over de geconstateerde kwaliteit en wordt deze onder andere gezien in relatie tot de context of uitgangssituatie van de school. Tevens wordt vermeld welke indicatoren die normaal genomen wel deel uitmaken van het toezicht niet beoordeeld konden worden tijdens dit onaangekondigd bezoek. In hoofdstuk 4 is het vervolgtoezicht aangegeven en worden, indien van toepassing, afspraken vermeld met betrekking tot wettelijke bepalingen waaraan de school niet voldoet.

2 KWALITEITSPROFIEL

Het kwaliteitsprofiel geeft een overzicht van de waarderingen die de inspectie heeft toegekend aan kernindicatoren die betrekking hebben op belangrijke kenmerken van goed onderwijs. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs.

In de waardering is tot uitdrukking gebracht in welke mate de indicatoren die beoordeeld konden worden bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs:

1. draagt niet of nauwelijks bij;
2. draagt onvoldoende bij;
3. draagt voldoende bij;
4. draagt in hoge mate bij;
5. niet te beoordelen. Deze waardering wordt gegeven wanneer de school voor haar resultaten geen betrouwbare en valide gegevens beschikbaar heeft.

Het kwaliteitsprofiel van Montessorischool Kralingen

Kwaliteitsaspect: Kwaliteitszorg	1	2	3	4
1.1 De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
1.2 De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.			●	
1.3 De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.			●	
1.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
1.5 De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen.			●	
1.6 De school rapporteert aan belanghebbenden inzichtelijk over de gerealiseerde kwaliteit van het onderwijs.			●	
1.7 De school waarborgt de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel.				●

Kwaliteitsaspect: Leerstofaanbod	1	2	3	4
3.1 De aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde zijn dekkend voor de kerndoelen.			●	
3.4 De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.				●
3.5 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			●	
3.6 De leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde zijn afgestemd op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect: Tijd	1	2	3	4
4.4 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	
4.5 De school stemt de hoeveelheid tijd voor leren en onderwijzen bij Nederlandse taal en rekenen en wiskunde af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.				●

Kwaliteitsaspect: Pedagogisch handelen	1	2	3	4
5.3 De leraren zorgen ervoor dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan.				●

Kwaliteitsaspect: Didactisch handelen	1	2	3	4
6.1 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
6.3 De leraren leggen duidelijk uit.			●	
6.5 De leraren geven expliciet onderwijs in strategieën voor denken en leren.			●	

Kwaliteitsaspect: Afstemming	1	2	3	4
7.1 De leraren volgen de vorderingen van hun leerlingen systematisch.			●	
7.3 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect: Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4
8.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.				●
8.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun eigen leerproces die past bij hun ontwikkelingsniveau.				●

Kwaliteitsaspect: Sfeer op school	1	2	3	4
9.3 De ouders/verzorgers tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.				●
9.5 De leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school.				●

Kwaliteitsaspect: Begeleiding	1	2	3	4
10.1 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect: Zorg	1	2	3	4
11.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens, bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.				●
11.3 De school voert de zorg planmatig uit.				●
11.4 De school gaat de effecten van de zorg na.			●	

Kwaliteitsaspect: Resultaten	1	2	3	4	5
12.1 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.				●	
12.2 De sociale vaardigheden van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Kwaliteitsaspect: Ontwikkeling van leerlingen	1	2	3	4	5
13.1 De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
13.2 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.			●		
13.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.			●		

3 BESCHOUWING

In dit hoofdstuk wordt de Ausgangssituatie van de school toegelicht en een beschouwing gegeven over de kwaliteit van het onderwijs op de school.

Uitgangssituatie

De Montessorischool Kralingen staat in de Rotterdamse wijk Kralingen-Oost. Het schoolgebouw is enkele jaren geleden verbouwd tot een school met een ronde vorm waar alle lokalen uitkomen op het centrale hart. Op 1 oktober 2005 telde de school 232 leerlingen, verdeeld over negen combinatiegroepen. Het aantal leerlingen is de laatste jaren nauwelijks veranderd. Niettemin is er veel belangstelling voor de school, maar ruimtegebrek noodzaakt de school een wachtlijst te hanteren. Bovendien acht men uitbreiding van het leerlingenaantal minder wenselijk. De school wordt vooral bezocht door kinderen van hoger opgeleide ouders. Slechts een enkele leerling behoort tot de categorie allochtone doelgroepeleringen. Hoewel het voor het onderwijs en het personeel geen substantiële gevolgen heeft, verdient de recente splitsing van het bestuur toch vermelding. De Montessorischool Kralingen valt nu als enige school onder de Vereniging Montessorischool Kralingen. De contacten met andere Rotterdamse scholen voor algemeen bijzonder onderwijs veranderen hierdoor niet. Zoals de naam al aangeeft, wordt het onderwijs gegeven volgens de uitgangspunten die Maria Montessori heeft geformuleerd. De visitatiecommissie die de school vorig schooljaar bezocht, typeert de school als een voorbeeld van een moderne, cognitief gerichte Montessorischool, met veel extra's. Bij die typering sluit de inspectie zich graag aan.

In 2001 voerde de inspectie integraal schooltoezicht uit op de Montessorischool Kralingen. Op vrijwel alle indicatoren scoorde de school toen voldoende of goed. Alleen voor het aspect 'aandacht voor leer- en denkstrategieën' gold dat niet. Daarnaast constateerde de inspectie dat verduidelijking van het aanbod en de organisatie van het onderwijs in de groepen 1 en 2 wenselijk was. Vier jaar later, in 2005, voerde de inspectie een jaarlijks onderzoek uit. De school werkte in voldoende mate aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs en liet zien dat de resultaten van de leerlingen op een hoog niveau lagen.

Conclusies

De conclusies die de inspectie op grond van dit onaangekondigde Periodiek Kwaliteitsonderzoek trekt, liggen in lijn met de hierboven kort geschetste bevindingen. Het niveau van de opbrengsten is nog steeds hoog, de kwaliteitszorg voldoet aan de eisen en alle onderdelen van het onderwijsleerproces verdienen ten minste de beoordeling voldoende. Het pedagogisch handelen van leraren, het schoolklimaat en enkele onderdelen van de zorg en begeleiding die de school biedt, hebben zelfs de waardering 'goed' gekregen. Dit geldt eveneens voor de actieve betrokkenheid van leerlingen en hun verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces.

Op enkele onderdelen heeft de school zich in vergelijking tot 2001 duidelijk weten te verbeteren. De doorgaande lijn binnen de groepen 1/2 is verduidelijkt nu einddoelen voor de kleutergroepen zijn geformuleerd. De volgende stap dient nu te zijn deze einddoelen uit te werken in tussendoelen en de leerlijnen vast te leggen die nodig zijn om die doelen te bereiken. Daarnaast zijn positieve ontwikkelingen zichtbaar rond het bijbrengen van leerstrategieën aan de leerlingen en het gebruik van ICT in het onderwijs.

De conclusie van de visitatiecommissie is al genoemd: een moderne Montessorischool met veel aandacht voor cognitieve ontwikkeling en veel extra's. Daaraan voegt de inspectie toe dat de Montessorischool Kralingen een school is waar leerlingen met plezier naartoe gaan en het team enthousiasme en betrokkenheid uitstraalt. Bovendien is het een school die zich blijft ontwikkelen.

Hieronder volgt een nadere toelichting op een aantal beoordelingen.

Kwaliteitszorg

De Montessorischool Kralingen stelt zich als doel om, uitgaande van de Montessorigedachten, een goed en veilig schoolklimaat te bieden, leerlingen de gelegenheid te geven zich breed te ontwikkelen en optimale leerresultaten te laten behalen. In het Jaarverslag verantwoorden school, bestuur en MR zich jaarlijks over de activiteiten en resultaten. Het Jaarverslag bevat daarnaast een vooruitblik op het komende schooljaar. Voor het school jaar 2006-2007 staan onder meer het vaststellen van einddoelen per groep, implementatie van de nieuwe methode en aanpak wereldoriëntatie en de invoering van een nieuwe spellingsmethode op de rol. Bij de ontwikkelingen rond wereldoriëntatie verdient ook de koppeling met begrijpend lezen en het gebruik van portfolio's als volgsysteem vermelding. Ook zal dit jaar een nieuw schoolplan worden opgesteld. Dit laatste is voor de inspectie aanleiding de school te wijzen op de wenselijkheid het schoolplan actueel te houden. Het nu geldende plan bevat van bovengenoemde verbeteronderwerpen alleen de invoering van het werken met portfolio's voor wereldoriëntatie.

Leerstofaanbod en tijd

Het leerstofaanbod voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde dekt de kerndoelen in voldoende mate op de Montessorischool Kralingen. De leerinhouden worden, vrijwel zonder uitzondering, aan alle leerlingen aangeboden. Zoals in de inleiding al is vermeld, heeft de school voor de kleutergroepen einddoelen geformuleerd. Ook voor alle andere groepen is dat inmiddels gerealiseerd. De doorgaande lijn verdient binnen de groepen 1/2 versterking door de einddoelen in tussendoelen te vertalen en ten behoeve van het bereiken van die tussendoelen beredeneerde leerlijnen vast te leggen. De zorgvuldige wijze waarop de overgang van de ene naar de andere groep verloopt en de Montessoriwerkwijze zorgen er samen voor dat de inspectie de aansluiting op elkaar van het onderwijs in de verschillende leerjaren, niettemin voldoende heeft bevonden.

De school heeft voldoende onderwijstijd gepland en de leraren benutten de beschikbare tijd efficiënt en effectief. Een positieve verworvenheid van de school is dat leerlingen veel mogelijkheden krijgen hun tijd zelf in te delen en af te stemmen op hun onderwijsbehoeften.

Pedagogisch handelen en schoolklimaat

Het pedagogisch handelen van leraren is sterk. De sfeer in de klassen is ontspannen en tegelijkertijd tonen de leerlingen zich betrokken en taakgericht. Leraren tonen respect voor hun leerlingen, niet alleen in de groepen, maar ook daarbuiten. Zij bevorderen dat leerlingen elkaar met respect bejegenen. Ouders van kinderen die de Montessorischool Kralingen bezoeken, zijn actief betrokken bij het onderwijs op de school en de activiteiten die de school onderneemt. Uit de oudertevredenheidsspeiling die de school elke twee jaar houdt, blijkt dat ouders de school - vrijwel in de volle breedte - positief waarderen. Vooral de waardering voor de leraren is hoog. Verbeterpunten zijn in de ogen van de ouders de veiligheid op weg naar en van school en de aandacht voor godsdienst/levensbeschouwing.

In een gesprekje dat de inspectie met enkele leerlingen voerde, kwam duidelijk naar voren dat de leerlingen met plezier naar school gaan en zich daar veilig voelen. Met enthousiasme vertelden zij over de wijze waarop conflicten binnen de school worden aangepakt door leerlingen te kiezen en te trainen om de rol van mediator bij conflicten te spelen.

Didactisch handelen

Over het didactisch handelen van leraren kan de inspectie kort zijn. De leraren zijn voor het merendeel ervaren en alle leraren met een vaste benoeming beschikken over een door de Nederlandse Montessorivereniging erkend Montessori-diploma of studeren daarvoor. Kenmerkend zijn vooral de actieve betrokkenheid van de leerlingen en hun verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces. De werksfeer is taakgericht en de uitleg van de leerstof is duidelijk. Dat laatste blijkt niet alleen uit de 'lesjes' aan individuele leerlingen, maar ook uit enkele instructies voor een grotere groep leerlingen. De leraren volgen de ontwikkeling van hun leerlingen nauwgezet en stemmen hun handelen voldoende af op verschillen tussen leerlingen. Hoewel de leraren voldoende aandacht besteden aan strategieën voor leren en denken, bestaat op dit punt naar het oordeel van de inspectie nog ruimte voor verbetering. Vooral tijdens groepsgebonden instructies zouden leraren, sterker dan nu het geval is, interacties tussen leerlingen over hun aanpak van en oplossingen voor vraagstukken kunnen bevorderen.

Zorg en begeleiding en opbrengsten

De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de leerlingen. Tijdens het schoolbezoek bleek dat de school overweegt een van de methode onafhankelijke toets voor begrijpend lezen te gaan gebruiken. De inspectie heeft aangedrongen op het gebruik van een genormeerd instrument om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen meer systematisch te gaan volgen. De inspectie heeft het niveau van de sociale vaardigheden van leerlingen door het ontbreken van betrouwbare gegevens nu nog niet kunnen beoordelen. De zorg wordt planmatig uitgevoerd. De opgestelde handelingsplannen zijn over het algemeen voldoende concreet en meetbaar om ook de effecten van de zorg, zowel op het niveau van de individuele leerlingen, als op groeps- en schoolniveau, vast te stellen.

De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode zijn uitstekend. De inspectie heeft er in dit verband opnieuw op aangedrongen na te gaan op welke wijze de feitelijke leerwinst van de leerlingen kan worden vastgesteld. Om het niveau van de resultaten te beoordelen heeft de inspectie gebruik gemaakt van de Drie Minuten Toets voor technisch lezen die in de groepen 3 en 4 wordt afgenomen en de Cito-Entreetoets in groep 7. Voor rekenen en wiskunde (in de groepen 4 en 6) en begrijpend lezen (in groep 6) beschikt de school nog niet over landelijk genormeerde toetsgegevens. De meeste leerlingen doorlopen de school binnen de verwachte periode van acht jaar. Niettemin ligt het percentage leerlingen dat vertraging oploopt iets boven de norm die de inspectie in dit verband hanteert. Het aandeel verwijzingen naar vormen van speciaal (basis) onderwijs blijft beperkt.

4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek heeft de inspectie ook een onderzoek gedaan naar de naleving van een aantal wettelijke voorschriften. Dit onderzoek betrof de wettelijke voorschriften over onder andere de geplande onderwijstijd en over een door het bevoegd gezag vastgestelde schoolgids en schoolplan.

Op basis van dit onderzoek heeft de inspectie vastgesteld dat de concept-schoolgids niet geheel aan de wettelijke bepaling(en) voldoet, omdat het beleid dat de school voert in verband met leerling gebonden financiering (het 'rugzakje') niet is beschreven. Daarnaast heeft de inspectie erop gewezen dat het bevoegd gezag van de school de schoolgids jaarlijks dient vast te stellen. De schoolgids is inmiddels aangepast en formeel vastgesteld.

De bevindingen van dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek leiden tot het volgende arrangement voor het vervolg van het toezicht (toezichtarrangement):

De aangetroffen kwaliteit van het onderwijs op de school vraagt geen aanpassing van de reguliere onderzoeksplanning van de inspectie. In beginsel volgt over ongeveer vier jaar opnieuw een periodiek kwaliteitsonderzoek. In de tussenliggende periode vindt jaarlijks een onderzoek plaats, waarbij de school eenmaal wordt bezocht.